

ALEXA GAVRIL BÂLE

Povestiri cu Fata Pădurii și Omu Noptii

Tata duce cărbuni de la Bloaja pe Baie, cu caru, ave cotarcă pă car, din nuiete de alun, împletite. Încărca sara și dimineață bună, la tri, porne către Baie. Când ajunge la Podu lu Mihăilă, io-s din Trestie, așa-i zâce acolo, la noi, la un pod păstă o vale, caii nu voieu a trece. De sub pod să auză cum Spurcata la haine, așa ca orice femeie, numa vuie valea.

Tata zâce rugăciuni, să coboară din car, luă caii de rudă și așa trece podu. Pă vale-n sus să auza vânt mare, ca o vijelie. Spurcata fuje de rugăciuni.

*

Tăt tata mi-o povestit că ave o luțarnă, mai demult nu pre era sămânături, luțarnă, trifoi și ghizdei, era mai mult fâneată.

Dimineața, după ce luțarna era mai mare, o vide tătă frecată, învârtită, o gândit că noaptea iesă careva și o paște cu caii. Mai demult, să scoteu noaptea caii la păscut, pă imaș, da' mai erau care pășteu și pă hotar, pă locurile oamenilor.

Ce s-o gândit; să pândească într-o noapte să vadă cine-i paște luțarna. S-o ascuns bine într-un cătur, mai în sus. Pă când ce vede? Nu o fost caii care i-o frecat luțarna, ci Fata Pădurii; hore și să învârte pân luțarnă, juca, era înaltă până la cer și ave păr lung, lung, negru. S-o gândit s-o prindă și s-o lege, o prins-o cu mâna stângă, așa să prinde Spurcata și o legat-o cu brăcinaru din izmene. Așa să făce mai demult ca s-o poți prinde pe Fata Pădurii.

Tata o dus-o acasă și o legat-o de cuptior. Pă ceie sară, o avut on ospăț în casă, nu mai știu ce o fost, botez, o poate o fost ziua numelui la tata, erau oameni mai mulți la masă.

Fata Pădurii de la cuptior o început a râde, și o răs, o răs de suna casa. Tata de la masă s-o întors și o întrebat-o că de ce râde.

- Nu vedeți că vi s-o căcat dracu-n blide, o răspuns Fata Pădurii.

Când o gătat de zăs asta, s-o pornit on vânt în casă de o îmburdat tăte blidele și păharele de pă masă. Vântu acela o fost numa acolo-n casă, deasupra mesii, afară n-o suflat deloc. Vai, ce vârtej o fost și tata s-o cam spăriet și i-o dat drumu la fată. O dezlegat-o pă Spurcată, să se ducă-n treaba ei.

*

Lângă noi, în Trestie, stătea o femeie, Părasca lu Lazăr, ave casa tocmai lângă mejda cu noi.

În tătă noaptea vine dracu și-i pruciumura pruncii, îi spărie și pruncii zdierau și țâpureau de spaimă. Lazăr, bărbatu femeii, era on om mic, răutăcios. Nu putea trece o găină la el în terti ori în odor că o omora. Găină străină. Și la noi ne-o omorât o grămadă. Cum o vide, lua on șuvei și dădea după ie, o nimere din prima și acolo rămâne găina. Lată, moartă. „Mâncaț-ar căcatu cine-ți dă de mâncare”, zâce și zup după găină. Zâce lelea Părască să le leșe că doară nu-i umblă pă cap, da el nu, că să-și coate fiecare de găini.

Mai sus de casă ave un păr cu pere galbene, tare bune, să coceu vara, către toamnă. Nu te puteai atinge de o pară, chiar dacă era picată jos, sub păr. Lazăr te-ar fi bătut și te-ar fi fugărit.

Într-o după amiază, de nu l-am văzut prin odor, am gândit că nu-i acasă, că-i dus oareunde la lucru pă hotar și m-am urcat în păr, mai sus de jumătate. Cum mâncam pere, mai băgam și pân jăburi, odată-l văd sub păr cu on șerpeneu în mână. N-o fost dus de-acasă cum am gândit io, era după șură, la gunoi, duce mustar cu șerpeneu la pomi, în terti. O strâgat la mine să cobor, da io cum să cobor că Lazăr m-ar si bătută cu șerpeneu.

M-am coborât până către poale și m-am făcut că dau către el cu o pară, el s-o ferit, io am sărit jos și la fugă. Ce să mă ajungă, io eram prunc, el bătrân...

Cum am zâs, la Părasca lu Lazăr îi spărie dracu noaptea copiii și copiii zdiera și țâpure de nu mai știe biata femeie ce să facă. Noaptea, câteodată când se însera apăre în fereastra de după casă un cap de om, hâd și să hlize ori să strâmba la prunci. Pruncii să spărie, să teme și zdiera.

Nu mai știe biata femeie ce să facă, nu să hodine tătă noaptea de prunci. S-o temut și că pruncii să nu facă baiul cel rău de la spaimă.

S-o dus pă la popti, pă la mânăstiri, încoace, încolo, să-și dăie de capăt.

Nu știu unde o fost, ce o făcut, cât că într-o seară, omu din fereastră i-o zâs că, poate obligat de rugăciunile pă care le făceau poptii, i-o zâs că dacă vre să nu-i spărie pruncii ori să-și mute casa, ori să încuie ușa de cum să însărează, să nu mai leșe noaptea ușa descuiată.

O zâs omu că pă unde-i casa lor și cărarea lui, și că dacă nu face ce-i spune tăt așe a pățî cu pruncii. Pă mejdă mere o cărare, duce între vâlcele, trece valea și urcă pă Dâmbu lui Corui.

Părasca n-o mutat casa, da o încuiet ușa seara și nu o mai avut treabă cu spărietu pruncilor.

Casa nu-i bine făcută aproape de mejdă, nu trebe să picure de pă streșină pă mejdă, o dincolo de mejdă, trebe să aibă batăr doi metri de la mejdă. Așa ziceu bătrânii. Dracu umblă pă mejde, pă haturi, pă hotare.

*

În Lăscâia, o babă o rămas, vara, acasă, să aibă grijă de ce-i pân odor, să nu vie uliu la găini, să dăie la porci de amiazăți. Era bătrână și nu pute să meargă la câmp.

Într-o zi când o venit acasă ceia de la câmp n-o aflat-o acasă, o cotate-o păstă tăt, pă lângă casă, pân tierti, pân casă, pân șură. N-o aflat-o. S-o alarmat satu, tăt satu o cotate-o pă hotar, pân pădure, pân holde, pă văi, pân huciuri. O aflat-o după două zile, în hotaru Făureștiului într-un zăci mare, de stini. Tătă sfârticată și zdărietă, da trăie.

O întreat-o oamenii cum de o ajuns acolo, cum o umblat noaptea pă întunic.

Baba o zis că o femeie cu păru lung și cu haine până-n pământ o dus-o și țâne un lompaș să vadă a mere.

*

Pă Dumitru lu Ștefan îl purta noaptea dracu, Fata Pădurii pân Măgurice, tătă noaptea îl purta pân tâte văile, pă hațauă, pân cături. Îl lăsa pă dimineață acasă urât de nu era bun de nimnică, rupt și zdăriet.

I-o zâs careva că de ce nu încuie ușa sara, să nu-l poată lua Fata Pădurii să-l poarte.

El o zâs că și dacă-i încuie ușa, o descuie el, cu mâna lui, și trebe să se ducă și să duce. Așa îl chema de tare, așa putere are asupra lui.

(Văsuț Ioan, 58 ani, Plopiș, 2015)

**

Mama îmi spune că mai demult, când o fost mică, mere la Pietrice, mai jos era Biserica lu Toader, o duldină pă vale. Acolo o vide pe Fata Pădurii lăând haine, o femeie înaltă, înaltă, cu păru până-n pământ. Spăla haine în vale și le băte cu maiu pă o piatră mare.

Când n-o vide pă ie, vide urme cum o spălat haine.

Apoi când eram io mică, mama zâce să nu merem pă la Pietrice și pă la biserica lu Toader că acolo Fata Pădurii lă haine. Noi ne temem și nu merem pă acolo.

Bunica ne-o povestit că, seara, iarna, femeile dăpânau lână, și bunica era mică, o vide pă Fata Pădurii învârtind depănăturile invers, dăpâna invers și numai ie o vide, celelalte femei nu o videu.

Mama zâce că la biserica lu Toader o vide pe Fata Pădurii ziua, o vide și o auză cum străgă și cum lă haine, cum bate cu maiu pă piatră. Afla și urme, cum își face nevoile pă pietre.

Mama, zâce bunica, o văzut-o pe Fata Pădurii dăpânând noaptea, când să trează, umblau dăpânătorile sângure și invers.

Și mama o văzut-o pă Fata Pădurii dăpânând noaptea.

*

Cornel a lu Petru Drădeanu din Șândrești mi-o povestit că o mărș, într-o noapte, o pornit sara, de cum s-o însărat, să margă în Cetățele la unchieșă-su Văsălica, anu trecut, până n-o murit, că Văsălica o murit în primăvară. Când să treacă de la Șândrești, pă imaș, la Cetățele n-o mai aflat drumu, s-o pierdut.

O tăt umblat cât încoace, cât încolo, pân stini, pân groape, pă văi, numai pă drum bun nu mere. Vide înaintea lui ceva înalt, alb, ca o femeie care-l tăt chema, hai, hai, hai încoace și el mere după ie, ave și on clopoțal din care clopoță. Să pune jos, să stăie, da iar auză, hai încoace, hai încolo și iară-l băga în stini, și-n cături, pân văi, pân locuri răle, că când te poartă Fata Pădurii nu te poartă pân locuri bune, nu te duce pă drum bun, numai pân răpti, pân zăciuri.

De cum o trecut vâlceaua dintre imașu de la Șândrești la Cetățele i s-o rupt filmu, așa o zăs, io l-am hărăit: „Măi Cornel, poate ai fost beat, îi hi băută!”, că-i place să beie, îi place, că-i băutor, amu de vo două luni și-o aprins casa din Șândrești, o zăs că o vinit cineva la el noaptea, l-o trezât și i-o zăs să-și aprindă patu în care doarme. El l-o aprins și o luat foc și casa.

Când mi-o povestit cum l-o purtat Fata Pădurii în urmă cu un an, nu era bat și tăt tremura de frică, povestind cum își aminte. Cum să pune jos să se hodinească, iară-l chema, clopoță din clopoțale și-l chema: „hai, hai, hai încoace”, el să ridica de pă jos și să duce.

O vrut s-o sune pă soru-sa, pă Vica, să vie să-l coate, că s-o pomenit, de nicicum nu pute suna, nu pute forma număr. Ave telefonu la el. O umblat cu telefonu în mână și pă dimineață s-o trezit lângă on stăjar gros, în Cărpiniș. Era în jărunți, zâce rugăciuni când o clopotit de cinci și o început a să vede de zăuă.

Abia atunci o putut suna și soru-sa o pornit, l-o cotate și l-o aflat, tăt sânje, rupt lângă stăjar. S-o jurat că în sara aceia când o pornit către unchieșă-șu Văsălică din Cetățele n-o fost băută nimic, nu era bat, n-o nici avut ce be.

*

Pă Aurelu lu Păulina încă l-o purtat ceva într-o noapte. O ieșit până afară din casă, să margă de rându lui, la budă.

Era sara, și pă dimineață, la cinci, s-o trezât pă Coastă, în ceielaltă parte de sat, când

s-o întrebat unde-i și ce coată acolo. N-o știut pă unde-o fost, pă unde o umblat tăă noaptea, nu și-o amintit. Pă el de acasă l-o luat Fata Pădurii.

*

Mama încă mi-o povestit, din ce-mi aduc aminte, da oi mai întreba-o cum o fost, că, o fost odată, veneu mai mulți de la joc din Șișești, să însăra când o pornit de acolo. Pă Sătinesc s-o pierdut, tăfi, n-o mai cunoscut nimic, unde-s, pă unde mărg, și o umblat tăă noaptea. O ajuns la biserică în Șiindrești, de n-o cunoscut biserică și o luat-o înapoi și iară o umblat pă Sătinesc, numa nu nimereau drumu bun către Bontăieni.

Tăă noaptea o frecat Sătinescu și până când s-o văzut de ziuă nu s-o dezbătat de cap, ba că n-o fost sângură, o fost mai mulți. Tăt mama mi-o mai povestit că noaptea când urză, vine Fata Pădurii și-i încâlce urzoile, și încâlce tortu.

Mai demult să vorbe mult de Fata Pădurii, oamenii păău să să întâlnească ori să-i poarte. Umblau mult pă jos, noaptea, pă cărări nu ca amu că umblă numa pă drum și cu mașinile.

(Virginia Bogdan, 46 ani, Bontăieni, 2015)

**

De vreo doi, trei ani, de sărbătorile Crăciunului, noaptea, am ieșit de la mătușa Flavița, o fost zăua lu vară-mea. N-am băut numa suc, era noapte și am pornit către casă. Avem de vinit. De urcat pă lângă vale-n sus, pă drum vo 200 de metri.

Cum am ieșit de la bec, era întuneric pă drum, am văzut înainte un om cu un fular roșu, roz spre roșu, vene în jos pă drum.

M-am gândit că vine cineva cum o fost cu colindatu, m-am pregătit să-l salut, să-i zăc „bună sara lu Crăciun”, cum să zăce la Crăciun.

Omu s-o aproptiet, ne-am aproptiet deolaltă și dintr-odată dispăre, ca și cum n-a hi fost. Înapoi n-o mărs, l-aș fi văzut la becu de pă stălpu de la șura noastră, în lături iară n-o putut mere, în stânga era valea, în dreapta gard, și l-aș fi auzât, aș fi auzât oarece zgomot. Pă lângă mine iară n-o trecut, nu l-am văzut și nici nu am auzât pași.

Fularu roșu, așă de bine-l rețin, să vede bine, batăr că era întuneric. Pă valea asta tare multe s-o arătat, tăt felu de arătări o fost și amu mai încoace și mai demult, mai ales.

*

Astă vară, pă vale-n jos, în Bontăieni, să strânjeu sara pruncii lângă o cruce, crucea de piatră din bifurcația drumului ce vine din Șindrești și o ramură mare în sus către cooperativa din Bontăieni, cealaltă vine încoace, în Dănești, pângă Feredeauă.

În fața crucii, pă câmpuț, stăteu pruncii de pă capătu acela de sat și să jucau, ori povesteau până noaptea târziu, către miezu nopții. Mai amu-s șapte, opt ani, cineva i-o spăriet, cu un cearceaf alb, da pruncii s-o prins că-i sparie oaricine, nu s-o temut.

Da astă vară, într-o sară, târziu, cum stăteu pă iarbă, cu spatele la cruce și fața către drum, văd venind din jos, de către podu de la horincie, un om mare, înalt, negru, duce un copil de lanț, ca pă on câine.

Omu, hâd, urca pă drum cu copilu după el, legat cu lanțu de-a grumaz. Pruncii s-o spăriet rău și o fugit care încotro, iară arătarea o urcat pă drum către Dănești.

Aistea-s două întâmplări, una am pățat-o eu, una am auzât-o, îs de amu, recente.

(Ionuț Frânc, 28 ani, 6 nov 2015)

**

Mi-o povestit unu, Danu din Chiuzbaia, că amu-s câțiva ani o mers la stână, la bunicu-su, pă Igneș. Acolo ave stână bunicu lui, moșu ave păstă șaptezeci de oi, om serios care o fost multe veri la oi, pă Igneș, că acolo aveau cei din Chiuzbaia pășune.

Danu o stat tăta zâua la stână, o ajutat la mulș, o adus lemne și apă. Seara după mulș s-o culcat, o fost patru oameni: el, bunică-su și încă doi care erau de rând la brânză. Pă la miezu nopți, dormeau tăți duși, n-o sâmtât niciunul nimnic, o vinit o femeie în alb, l-o trezit pă bunică-su și l-o luat dintre ei și l-o dus după ie, pă câmp, că pă vârful Igneșului îs poeni.

S-o dus mult după femeia în alb care îl tăta chema după ie. La vreo câteva sute de metări de colibă, de stână, s-o împiedicat într-o cioată și o căzut într-un genunchi, atunci s-o trezit, s-o dezmeticit de cap. S-o întors la colibă și le-o povestit la ceilalți ce-o pățat, i-o trezât, și o zâs că-i om bătrân, cu o grămadă de veri la oi, în munte, și n-o mai pățat una ca aceia până atunci.

*

Contabilu de la primărie, stăte mai sus de noi, aici în Dănești, la vreo două sute, trei sute de măteri. Într-o seară o fost la noi, o stat cam până la zece și o ieșit să se ducă acasă.

N-o fost băută mult, una, două pahare de horincă, mai demult nu pre bee oamenii mult, stă-teu mai mult în povești și numai țucau paharul de horincă. Cum zăce bunica, că pă vremea ii cu o oiagă de horincă făceau și Crăciunu și Anu Nou.

Contabilu n-o ajuns acasă, nu-și aduce aminte cum de s-o pierdut și unde, cât că o ajuns în Cetățele, la cooperativă, la magazinu sătesc, la vo doi, trei kilometri. Paza obștească, că se face pază pe atunci, l-o văzut și l-o cunoscut, l-o întrebat: „Unde meri, domnu contabil?” N-o știut să spuie unde mere, o întrebat și el unde-i. Când o aflat, o zăs că nu știe cum o ajuns acolo, știe c-o pornit de la Mitru Șoferu din Dănești, să margă acasă, de o ajuns acolo. Era ora trei, patru dimineața.

O stat în povești cu paza până la cinci, când o vinit mașina cu mineri la Baia Sprie, tata era șofer, o vinit cu el până-n Dănești, acasă.

*

Tătuca mi-o povestit că într-o noapte mere cu autobuzu cu muncitori, pă on drum de țară, nu mai știu unde mere, de unde vine și pă unde.

Dintr-odată o văzut, la faruri, înaintea autobuzului, vreo trei femei goale complet, să învârteu în mijlocul drumului, cu păru despletit.

Nici n-o băgat în samă autobuzu, ba că era cu farurile aprinse. Toți oamenii le-o văzut. Tăticu o oprit, până o gătat de jucat și o dispărut ca și cum nici nu ar fi fost.

Oamenii de pă autobuz o zăs că ori o fost Fata Pădurii, ori o fost ceva femei care făceau vrăji. Numai după ce o dispărut ele o pornit mai departe.

(Măriuca Frânc, 54 ani, Dănești, 2015)

**

Am auzit de Fata Pădurii, pă doi vecini i-o purtat, pă Cozma și pă Gheorghe.

Io am văzut, păstă râu, la jumătate coasta, două lumnini ce jucau, sus, jos, sus, jos, o fost noaptea. Gheorghe, o murit săracu, vine noaptea de amu-unde, și de din jos de biserică n-o mai vinit către casă, o luat-o în sus și s-o trezit la Tău Sâmii, departe, către Cavnic. Așa o știut că acolo trebe să margă, nicum nu s-o gândit că nu-i bine. O călcat în urmă ră.

Pă Cozma, tăt de sub biserică, noaptea, de pă cărarea de către casă, l-o luat amuce, s-o încurcat, da el n-o luat-o în sus, o luat-o în jos și s-o trezit în Berința. Mult o umblat, noaptea, din Șurdești în Berința.

*

Mai am auzât că, mai demult, careva, în Joi Mari, noaptea o auzit, din jos de podul de păstă Macâște, acoale cum o iei pă Calea Morii, ca și cum o femeie ar la haine. Tomna așă să auză cum ar da cu maiu pă piatră, pă haina udă. S-o dus să vadă cine-i și o văzut o femeie mare, mare, înaltă, neagră, o femeie lungă, o luat-o la fugă pă vale-n jos.

*

De vreo patru zile, se însăra, încă nu era noapte, nevastă-mea Genovica s-o dus la Gusti după ouă. O urcat păstă tiertiuri și, mai jos de Marius, către vârful coastii, este o iarbă necosită. În iarbă, o văzut două fete, una ca alta, parcă erau gemene, stăteau adunate una-n alta, apropiete și vorbeau: „șopo, șopo, șopo” - vorbeau iute, iute și destul de tare, da nu înțelegea nimnic din ce zăceau.

De era fată și băiat, s-ar fi gândit că poate s-o retras acolo, mai în dos, să nu-i vadă lumea, da o fost două fete, semănau, una cu alta, numai că una era îmbrăcată în alb, cealaltă-n negru și amândouă încălțate cu cizme roșii.

Genovica s-o spăriet, nici n-o putut zăce „bună sara”, simțea că i se ridică părul pă cap, s-o spăriet, s-o uitat dacă vede bine, erau două fete, semănau ca gemenele, semănau una cu alta, numai la haine se deosebeau.

O ajuns la Gusti și i-o spus la nevastă-sa ce-o văzut, da ea n-o băgat de seamă ce-i spune, o zâs numa: „Oare cine-o putut fi acolo, amu seara?”

N-o mai venit pe acolo, pă drept, o vinit roată pă drum, pă asfalt.

Și asta s-o întâmplat acuma, de vreo patru zile, auzăm că mai demult umbla Fata Pădurii, o videu oamenii, o auzeau cântând, ori îi purta tătă noaptea, până-n zori.

*

Baba din jos de noi, bunica Felicieii, spune că vide, mai demult, nu erau becuri, vide pă vale lumnini, umblând în sus și în jos, vide tăt felul de sclipături, pă vale, da asta era mai demult.

Și tata mi-o povestit că, într-o toamnă o mers cu vacile și cu caii, la pășune la Lutul Alb, era otăvitură bună, pe cosaștină.

Înnopta acolo, aveam, de fapt mai este, o șură veche, din bdile de stânjar. El ave on pat în colțu șurii, unde dormea. Noaptea începeau caii să forăie, să se miște încoace și încolo și auzea, afară, la colțul unde dormea el, femei vorbind, șușotind repede, repede și tare.

Tăt așe în mai multe nopți, până o mărs mama de acasă cu aghiazmă și cu cartea de rugăciuni, o stroptit cu aghiazmă pe locul acela și seara o citit din cartea de rugăciuni. Apoi n-o mai auzât.

*

Îndreiu lu Achim, din vale, o povestit mai demult cu tata, cu Ionuc, că într-o noapte încă cu cineva mere cu caru, pă drum, către casă în Valea Șișeștiului, în zua când Cioruca de pe Izvor, a lui Pavel, s-o spânzurat, o poate o spânzurat-o ii, da-i treaba lor, o fost demult, demult, pă vremuri, când o ajuns, pă pantă la Sanchetu, între Sanchetu și casa lu Cetățeanu, caii s-o oprit, o forăit și o frământat drumu cu copitele și n-o vrut a mai mere înainte, n-o mai vrut a porni din loc, ba că o dat pă ii cu zdiciu.

Din dreapta o auzât o săritură, păstă șanț, în drum, o săritură de om, o animal greu și ceva negru, o motohaliță mare o trecut păstă drum, pă dinaintea cailor.

Numai apoi o vrut a porni caii din loc.

*

Tăt mai încoace, de vreun an - doi, veneam cu Marin Chiuzbăian cu tractoru către casă și când am ajuns lângă Ionu Tomii, Marin o oprit tractoru și o zâs: „Vezi tu locu aista, amu-i on an, am venit de amu-unde, noaptea pă jos, și de aici mă pierdeam, merem în direcția căsî, umblam cât umblam și tăt aici ajungeam, tăt așă am umblat on capăt de noapte, până mi-am zâs rugăciunile, apoi m-am deșteptat de cap și am nimerit cărarea către casă.”

*

Bărbatu lu Ramona, din Șurdești, mi-o zâs, tăt amu, nu demult, că o mărs într-o zi după ptitoi, pă Muta Mare. O tăt umblat, o umblat mult și într-o vreme n-o mai cunoscut unde-i, ba că știa locurile, umblase de mai multe ori pă acolo.

Ce s-o gândit? Să se întoarne înapoi. S-o înturnat și o ajuns la Izvor, apa era mare și o stat și s-o gândit că el nu știe să fi trecut păstă apă când o mărs încolo. Nici nu pute trece pă oriunde că apa era mare tare și nici nu era ud la picioare. De acolo o cunoscut iar locurile și una două o ajuns acasă.

(Gheorghe Făt, 48 ani, Dănești, 2015)

Hora fetelor de Sânziene (Negrești-Oaș); foto: Florin - Vasile Pop

Sânziene în Oaș; foto: Florin - Vasile Pop